

1456

ס. ב.

פרוטוקול מס' 22/1

מיטיבת ועדת החינוך והתרבות שהתקיימה
ביום ג', י"א באדר א' תשי"ז - 12.2.57
בשעה 11.10

נוכחים:

- חברי הוועדה:
- ט. פרטיץ - היו"ר.
 - ר. הקטין
 - ב. צ. הראל
 - פ. זואריץ'
 - ה. טובי
 - ס. כפרי
 - ח. מגורי-כהן
 - ד. נצר
 - ר. צברי
 - א. תלמי

מוזמנים:

- ס. אבידור - המנהל הכללי במסרד החינוך והתרבות.
- י. סריד - המטנה למנהל הכללי במסרד החינוך והתרבות.
- א. קצנלנבוגן - סגן המנהל הכללי במסרד החינוך והתרבות.
- י. קרן - ממלא מקום מנהל המחלקה להנחלת הלטון.
- י. בן-סטון - מנהל המחלקה לתרבות תורנית.
- מר ניר - מנהל מינהל ההסברה.
- צ. בן-סאיר - מרכז ההסברה וההדרכה בדרום.
- י. אפרתי - מרכז ההסברה וזוית סמיצית.

סדר-היום:

- א. המסך הדיון על המחלקה להנחלת הלטון והמחלקה לתרבות תורנית.
- ב. תשובת נציגי המסרד לדיון הנ"ל.
- ג. סקירה על פעולות מינהל ההסברה.

=====

היו"ר ט. פרטיץ: פותחת את הישיבה.

ר. צברי: מאחר ויתכן טאנו עומדים בפני צמצומים, יט לעמוד על החינוכי ביותר, האלמנטרי והיסודי. אשר להנחלת הלטון וההסכלה לעם - תפקידנו

ר. צברי:

הוא להסתער על האנלפאביות, כי אם יש לנו 300,000 אנלפאביות ורק 21,000 לומדים, הרי זה כמו טיפה בים. כאן צריך אולי להפעיל גורמים ציבוריים ולפנות אל ההתנדבות, אם כי אני יודעת שאין זו פעולה כה מסודרת. אולם דבר זה רצוי ויש אולי לפנות כאן אל הנוער.

אטר לענין חמורים - לכיתות אלה יש גורל דומה לזה של הכיתות לנערים עובדים. גם כאן ישנם חילופים רבים בין התלמידים ואין ספק שהדבר תלוי הרבה במורים, כי אם תמורה מסור אזי גם התלמידים באים יותר לטיעורים. אולם המצב הוא כזה שאין לנו מורים במידה מספקת ועל-אחת-במה-וכמה בסביל האולפניות והאולפנים. לכן יש לקבל בברכה את ההתנדבות הנוער בכתי-הספר התיכוניים או אנטיים אחרים. מכל מקום הפעולה היסודית טעריכה להעטות היא לעקור את האנלפאביות מתוכנו.

את פעולת ההסברה לעם יש לבסס יותר.

כן יש לעודד את האנטיים לקריאה. לכן יש לראות שהאלמתחילה יופץ יותר ולהקים ספריות קלות. דבר זה צריך ללכת בד בבד עם לימוד הלטון. בכל אותן הסכונות המרוחקות שסם מתקיימים מרכזי לימוד צריכות להיות גם ספריות.

אטר להסברה התורנית - נאמר כאן, כי בתי-הכנסת אינם מסמטים אכסניה לנוער. אולם אין זו רק סאלת הנוער מבני העולים החדשים, אלא גם של המבוגרים, אטר הקטר שלהם עם היהדות מסורתי יותר והדבר נחוץ להם לכל תערער יציבותם. מסום כך יש לסמור על אותה אורירה שהם רגילה בה. לענין זה אינה ניתנת תסומת לב מספקת. המחלקה לתרבות תורנית צריכה ללכת לריכוזי העליה החדשה וכמקומות שאין אפילו בית-ספר ממלכתי-דתי, כי זהו המזון הרוחני לאנטיים אלה ואין לקחתו סנס. אמנם יש כאן תכנית בפלאה לחוגי לימוד סבהם מרצים אנטי האוניברסיטה, אבל זהו דבר אלמנטרי שיט לתת לאנטיים אלה והוא איננו ניתן בסידה מספקת.

פ. זואריץ:

כידוע, ישנו ציבור גדול של מורים צעירים שכל הכשרתם קיבלו בקורסים מזורזים ובהסתלמות עצמית. למורים אלה אין כל מוטג בתרבות יהודית ובפילוסופיה היהודית, כי מורים אלה סקועים בחומר שעליהם ללמוד לצרכי ההסתלמות. האם עסטה מסהו המחלקה לתרבות תורנית כדי לתת הסתלמות מסויימת למורים אלה על-מנת להרחיב את אופקיהם?

א. רזיאל-נאור:

נראה לי, כי הפעם שינתה מסהו המחלקה להנחלת הלטון מבחינת הנתונים הספריים המוגטים לנו מדי פעם והענין הולך ומתגבט בצורה ריאלית יותר. כבר אין מדברים באוזנינו על עטרות אלפי אנטיים שמקיפה המחלקה. אולם מהצד האחר - בולטת העובדה שאין אפשרות להדביק את צרכי העליה ולהרחיב את מסגרת הכיתות, כי רוב רובו של התקציב נבלע בהתיקרות ולא נסאר במה לפתור את הבעיות הממטיות. כן קסה לדבר על התקציב המונח לפנינו, כי הוא לא יסאר בסלמותו ועדיין לא ידוע באיזו מידה תצומצם מסגרתו.

אולם פעולת הפצת הלטון היא פעולה חסובה ויש להעריכה כערכה. אין ספק שהאולפנים נתנו לסדרות רחבות הרבה, כי הודות להם חזרו האנטיים למעמד של אנטיים מטכילים. אולם מהצד האחר - אנו ניתקלים באנטיים כמו, בסדרות סכסם שחסר להם הכל, כן חסר להם גם לימוד הטפת ואפטר היה לתת להם זאת על-ידי ריכוז הלימוד בסעות מסויימות, או במקרה שאין אפשרות לארגן אולפנים יש אולי לחסוב על אולפן נייד שיבוא למקום כזה כמו, סדרות בהתאם לעונות הספל בעבודה,

המסך הדיון על המחלקות
להנחלת הלשון ולתרבות תורנית.

א. רזיאל-נאור:

ובכך יעזרו לאנשים להתגבש על קסיי הספת.

יש לייחס חטיבות מרובה לרדיו

כמכסיר להפצת הסכלה והלשון, ויש לבסס את הלימוד על הרדיו. יש לדאוג
לכך שבבתי-התרבות הקיימים ימצאו מקלטי רדיו. כן יש לתת הדרכה
כיצד להאזין לרדיו.

כמובן שבכיתות אלה של הנחלת הלשון קשה לדרוס

ביקור סדיר. אולם, לדעתי, על המחלקה היה לערוך סקר ולרכז את החומר
הזה כדי לחפש את המסקנות הנובעות מכך וכיצד יש לארגן את הסיעורים
בצורה יעילה יותר.

ברור, כי זכות הבכורה לעבודה ביסובי

עולים, כי לא תמיד הדגש מראה על תשומת הלב, ולפעמים תשומת הלב יודעת
להתגבר גם על קסיים תקציביים.

אשר למחלקה לתרבות תורנית - אני חסבתי

שהמחלקה הזו לוחמת למען לא יכבה נר ישראל. כלומר מצד אחד - ישנה
תופעה של אנלפאביות ומהצד האחר - עוד סרדו אותן הפרודות סיוודעות
לגסת יטר לספר ולטאוב סמעייניו. אולם, נוסף לכך, היה לי הרוסם
סכל העניינים במחלקה הזו עדיין אינם ברורים והם בגדר של חיפוסי דרך
והתארגנות. גם פה חשוב לארגן את הפעולה ביסובי עולים ובריכוזי עולים
בערים.

ב. תשובת נציגי המשרד לדיון על המחלקות להנחלת הלשון ולתרבות תורנית:

י. קרו:

בשאלתי, האם ידועים המספרים המדויקים
על מסיימי הקורסים למינייהם, מה מצב הנסירה,
המסיימים לטוגיהם ומה מצב הפעולה בעזרת
מתנדבים? כמה עולה לנו כל לומד עברית ומה אנו חושבים לעשות לגבי
בעיית האנלפאביות?

אשר לענין המספרים - אנו מוכרחים להודות,

כי עד עתה לא הצלחנו במעקב אחרי מספר הלומדים ומסיימים המוסדות לסוגיהם.
נעשו סאמצים טובים בכיוון זה ולדאבוננו היו המורים בין המכסילים
פעולה זו כיון שהם לא הקפידו על מילוי הטפסים סאנו בותנים להם במסך
הסנה. בראשית שנת הלימודים הזו הנהגנו יומן כיתה בצורת מחברת שנתית.
כאן יסנם פרטים אישיים על כל לומד ובסני טורים מיוחדים במחברת יכולות
להיות חתטובות לסאלות טבסאלתי. אני מקווה שבסוף שנה לימודים זו נוכל
להסתייע במספרים. לדוגמה: כאן יסנן סאלות מתי נכנס הלומד לכיתה
ומתי עזב אותה, מתי ניגש התלמיד לבחינה, האם עמד בה, מהו סלב
הלימודים בבחינה סבה עמד. אמנם יש לנו גם מספרים מסוערים על מספר
התלמידים ססימו את המוסדות. אלה הם אותם הנתונים שהסעדלנו לקבל
מהרשויות המקומיות הנתמכות כמו, גביית סכר הלימוד, מתן תעודות גמר,
כי כל לומד סמגיע לסיום סלב מסויים מקבל תעודה. התעודות הן אחידות
בכל סוגי המוסדות.

תכנית הלימודים כולה מחולקת ל-3 סלבי לימוד.

תכנית הלימודים היא אחידה וההספק מותנה באינטנסיביות הלימוד. באולפנים
מסיימים את תכנית הלימודים ב-5 חדשים, שם לומדים 8 טעות ומסיימים את
כל סלבי ב-26 טבועות. באולפני ערב מסיימים את
כל הסלביט ב-13 טבועות. זה סמסיים את כל סלוסת הסלבים מקבל תעודה
המראה על גמר התכנית כולה. זה סגמר סלב מסויים מקבל איסוד מהו הסלב
המדוייק סאליו הגיע. אנו עוסים זאת ספני טראינו, כי במוסדות רבים
בעת קבלת עולה חדס לעבודה מתחטבים בתעודות הגמר סל האולפנים.

12.2.1957

תשובת נציגי המשרד לדיון על
המחלקות להנחלת הלשון ולתרבות
תורנית.

י. קרן:

לפי המספרים הללו ולפי האומדן שקיבלנו
מהרשויות המקומיות; הרי הנשירה היא באמת תופעה נפוצה ומגיעה ל-40% -30%
במשך שנת הלימודים. אבל מספר הלוטרים שנושר ביחס לאלה שאחלו ללמוד
בראשית השנה מתכסה בסרוצת השנה על-ידי לוטרים נוספים. דבר זה גורם
לאי-יציבות של הליתות. אנו לא הצלחנו בכך ואינני יודע אם נוכל למצוא
אמצעי שימנע זאת.

אחד האמצעים למניעת הנשירה הוא האפשרות
להעסיק תורים טובים. לפי האומדן שיבנו בידינו 60% מהלוטרים מגיעים
לסיום לימודיהם; כל אחד לשלב שונה לפי אותה רמה שבה נמצא הלוטרי בתחילת
הלימודים.

תכנית הלימודים כחולקת לשלושה שלבים.
לכל שלב ישנה מטרה סוגרת. השלב הראשון מחייב ידיעת 1000 המלים ושימוש
חנפשי בהן בדיבור. השלב השני, כוונתו להרגיל את הלוטרי לקריאת עתון
ולהבנת הרדיו פחות או יותר. השלב השלישי הוא הגבוה ביותר והסופי
והוא מתכוון להביא את הלוטרי לרמה שתאפשר לו/בפרקי ספרות והבעה חופשית
בכתב.

מספר מסיימי האולפנים למוגייהם - אלה הם
מספרים מדוייקים כיון שהאולפנים הם בהחזקתנו בהשתתפות הסוכנות היהודית -
טאז נפתחו האולפנים בספטמבר 1946 ועד סוף דצמבר 1956 מגיע מספרם
ל-15,200 לוטרים, אשר כשני שלישים מהם סיימו את השלב השלישי. במספרים
אלה אנו כוללים כל אלה שקיבלו תעודה כל שהיא במשך השנה.

יש לנו אמצעי נוסף של ביקורת והוא ביחס
לשימוש בטפסים של הלוטרים. את התעודה הנהגנו לפני 4 שנים ומאז ניתנו
37,000 תעודות, כלומר, תוך 4 שנים אלה. אינני כולל כאן את אלה שהגיעו
לפחות טפסית החומר הנלמד.

כידוע לכם, אנשים מבוגרים מיעט להוסיף
להבחין. לפי הערכתנו, הרי במשך שנות קיומה של המדינה - ושוב אני
מדבר רק על תלמידי ססימו את מחצית החומר במשך שנת הלימודים - עברו
לפחות את מחצית החומר ויותר כ-200,000 לוטרים. אנו מקווים שבסוף שנת
לימודים זו נוכל למסור לכם מספרים מדוייקים אם אטנם נשלח במילוי
הטפסים, כי אנו עושים את כל האמצעים שהטפסים הללו ימלאו כראוי.

אשר לפעולה באמצעות מתנדבים - אנו הזכחנו
את הפעולה הזו, אם כי אין היא קיימת באותו קנה מידה כפי שזה היה בזמן
המבצע. מולם אינני חושב בעזרת המתנדבים אפשר להגיע להישגים
גדולים ביותר. נוסף לכך, עליכם לדעת שפעולה בעזרת מתנדבים מפלישה היתה
בימי המבצע אי-אפשר להפעיל בלי תקציב והשקעת כספים. יש להסיע את
המתנדבים וגם את קבוצת סימון יש להסיע וישנן הוצאות שונות מקשורות
בתחבורה וציוד. פעולתו של סר סימון עולה לנו 900 ל"י לחודש - זה היה
התקציב לפני 4 חודשים, עתה עולה לנו פעולתו 1600 ל"י לחודש. ישנם
3 גופים שאנו מסייעים להם בהסעת האנשים והם: קבוצת סימון, עובדי
המדינה במשרדי המשלה בירושלים שאימצו יטובים שונים בירושלים
והסתדרות הצופים הפעילה עתה באיזור חיפה. לשלושת ההתנדבים הללו ישנם
730 לוטרים בתוך 150 יחידות לימוד. יחידות לימוד הן קבוצות קטנות
הלוטרות בבתיים באמצעות המתנדבים. עסוקים בעבודה זו 230 מתנדבים.
איגוד עובדי המדינה מסיע את המתנדבים בכלי רכב משלתי. כן מתנדבים
תלמידי בתי-הספר התיכוניים, תלמידי הסמינרים, הסתדרות אגודת, חברות
ארגון אמהות עובדות ומורים מתנדבים בודדים. אותם 230 איש אינם
מתמידים בפעולה, אלא זהו סך-הכל של מספר המשתתפים, כי המתנדבים יוצאים
לפי תורנות מסויימת.

12.2.1957

תשובת נציגי המסרד לדיון על המחלקות להנחלת הלסון ולתרבות תורנית.

י . קרן :

קיים פיקוח על העבודה הזו מבחינת החיטגים. אולם אי-אפשר להיות טבע רצון ספעולה זו, כל המורים אינם מורים ומתחלפים. לפעולה זו יש ערך מבחינה ציבורית וחברתית של קירוב לבבות וחכנסת קרן אורה ליטובי העולים. אין לזלזל בפעולה זו, כי יש לה גם ערך לימודי מפני שבאופן כזה נוצרים גרעינים חמסמסים יסוד לכיתות סדירות. גניח, שבמחצית הסנה הראטונה לומדים האנטים בעזרת מתנדבים, ואם הקבוצה מתמידה במחצית הסניה, אנו מסתדלים לסלוח מורים.

לכן, כאשר מדברים על מספר הלומדים בארץ, הרי כאן יכולה להיות מסום תשובה כל שהיא לסאלה כיצד תיפתר בעיית אי-ידיעת הלסון ולא בעיית האנלפאביתיות. בארץ לומדים עברית לא רק בכיתות מפותחות ונתמכות על-ידי המסרד, אלא גם באמצעים אחרים. ישנם מוסדות שאנו שותפים בהם, כן ישנם מוסדות פרטיים. אולם המורה הגדול הוא הרחוב, חסוק ומקום העבודה. אף לומדים עברית באמצעות הרדיו, כי התכניות הן תכניותנו והתקציב הוא תקציבנו. ויש לנו סידור לדוברי שפות סונות מלבד החדשות בעברית קלה; לומדים עברית גם בעזרת אלמתחילא וואמרה שיט לנו חלק בהפצתו. כלומר, לומדים עברית גם בכל אותם האמצעים שאינם בפיקוחנו ולכן גדול יותר הוא מספר הלומדים מאלה הנמצאים מבחינה פורמאלית במסגרת הזו של חסטאטיסטיקה שלנו.

כמה עולה כל תלמיד? במוסדות הנתמכים מגיעה השתתפותנו בסך של 16 לאי לסנה ללומד באולפנים ובאולפניות, כלומר, במוסדות שלומדים בהם 8 שעות בסבוע ולמטה מכך. במוסדות אינטנסיביים של 30 שעות בסבוע בהם המורים מוחזקים על-ידינו עולה לנו כל תלמיד 72 לאי לחודש. אין לנו כל חלק בהחזקת הבנינים ובכלכלת הלומדים. בחלק זה נוטאים המסקים או הסוכנות היהודית. חלקנו הוא בסכר ההוראה ובמידה מסויימת בצירוד הלימודי. במכומים אלה שהזכרתי של 16 לאי ו-72 לאי לא כללתי את הצירוד. אפשר להוסיף כאן לירה ללומד לסנה.

בהתייחסות העובדת אין סכר לימוד, כי במידה ואלה הם אולפני עבודה מכסה התלמיד את הוצאותיו על-ידי עבודה. המורים הם חברי המסקים וזוהי עבודתם כחברי המסק. אנו מסתתפים ב-40% ממסכורת המורים ו-72 לאי הוא המסוצע באולפנים.

כיצד תיפתר סאלת האנלפאביתיות? אני חושב שיטיב לענות על סאלה זו הסנהל הכללי של המסרד. אולם אני יכול רק לומר שמבחינתנו דרוט לכך תקציב/ב-4-5 מהתקציב הקיים כדי סנומל במסך 3-4 טנים לפתור את הבעיה הזו.

י . בן-ססון :

נטאלתי אם פעולת המחלקה מצטמצמת בסוג מסויים של יטובים. המחלקה רואה את תפקידה/בתחום מסויים, אלא בתחום התרבותי. העובדות אף הן אומרות זאת: אנו פועלים ב-14 מועצות אזוריות ומקומיות, אסר בתוכן ישנו חלק גדול מהיטובים המחוסר אמצעים הן מבחינה התייטבותית והן מבחינה חינוכית לכיוון זה או אחר. ואף לא לאותו/אלו התכוונה הסאלה.

אסר לקטר בין המחלקה לתרבות תורנית לבין מסרד הדתות - אמרתי כבר שיטנו מפעל אחד המסותף לנו ולמסרד הדתות והוא המכון לסירה דתית. אולם, פעולות ההטכלה ופעולות התרבות, גם אם הם בתחום התורני לפי ההגדרה שלנו הם שייכים למדור לתרבות תורנית. ישנה רק מסגרת לימודית אחת השייכת למסרד הדתות ואלה הן הייטיבות. מבין אני, כי הדבר נעטה מתוך הנחה שהייטיבות מסמסות

12.2.1957

תשובת נציגי המסרד לדיון על המחלקות להנחלת הלסון ולתרבות תורנית.

י. בן-סטיון:

מוסדות הכשרה לרבנים, היינו, להכשרה פונקציונלית בתחום חדתי. לכן קיבל על עצמו מסרד חדות לפקח על כך. מטום כך כל העניין של הענקות לעילויים וכל הפירוט של אולפנים וסמינרים, חרי המוסג עילוי מתכוון באופן הברור ביותר לתחום של לימוד היסיבות. זוהי באמת מסגרת לימודית שאיננו עוסקים בה.

יש להבחין באופן הברור ביותר בין מועדון לפעולה חברתית לבין מועדון לימודי סאליו אנו מתכוונים. המועדון הלימודי מוגדר בתוכנו וברמת העבודה שבו, כי זהו המקום בו יכול להסביל אדם בסטח לימודי היהדות.

אזכיר כאן דבר שכבר הזכרתיו והוא סאנו מתלבטים במציאת כוחות הוראה. וזאת, בגלל העובדה שאיננו מסתמסים במועדונים כאלה כפי שהם קיימים ליד מחלקות אחרות שתפקידם הוא בסטח. הכידור ובסטח החברתי.

אשר לרמת הסכלתם המקצועית של המורים, אין זה מתפקידה של המחלקה. ישנה מחלקה להכשרת מורים, והסתלמותם והיא-היא טעוסקת בכך. אולם במידה שהמדובר באופן כללי, לא נתקלנו במסגרות גטרות בסביל המורים. אולם אם דיברתי בפעם הקודמת על המקומות המרוחקים, הרי מסגרת זו מטרת את המורים בסטח היהדות.

עתה עובר אני לסאלה האחרונה / והיא סאלת החדסים. בעניין זה מזדהה המחקלה עם הדעות שהובעו כאן על-ידי חברי-כנסת סונים סיס לתת עדיפות לעולים החדשים הן מבחינת התקציב והן מבחינת תסומת הלב והמאמץ הארגוני לעבודה בקרב העולים. אנו עוסקים ככל האפסר בסטח זה. כאשר עמדתי על חסיבות הפעולה בקרב הנוער, גם אז התכוונתי לנוער הנמצא ביסובי עולים.

ברור, כי כאן אנו עומדים בפני הכרעה לא קלה והיא, מה להעדיף? האם את מסורת העולה המבוגר, או להיטיב את תנאיו של הדור סיתחנך בארץ. בעניין זה יש לסקול בכל מקרה ומקרה את ההכרעה מחדס. לכן אני אומר סיס מן האמת שהמחלקה עוסקת בחיפוס דרך, ואייני אומר זאת לגנותה של המחלקה. אמנם חיפוס דרך אינם מערערים את יציבות העבודה הקבועה. אולם יש לבדוק את העבודה מהבסיס. ובמידה סאנו עוסקים בחיפוס דרך, אנו דואגים סלא לעסות זאת באופן מתמיד, כדי לא לערער את המצב הקיים.

נוסף לכך, יש צורך באיזון בין המפעלים היציבים ובין החידושים. כאשר דיברתי על סיעורי התורה אמרתי סכאן ישנה יציבות ססויימת וסכח זה מחווה חלק גדול למדי סל פעולות המחלקה.

כן אני רוצה להגיד, כי הסימוס במלה פרודות בדברים אלה איננו נכון מבחינת העבודת המחלקתית. איננו עוסקים בפרודות, כי יסנו ציבור גדול סאנו עוסקים בו, הוא אף יותר גדול סאשר כוחותיה סל המחלקה.

ג. סקירה על פעולות מינהל ההסברה:

מר ניר: בעוד כחודסיים לערך תמלאנה 3 סנים להקמתו סל מינהל ההסברה. מינהל ההסברה הוקם בסעתו ביזמתו סל הסר ארון, כיום סר החינוך והתרבות.

מר ניר:

מטרתו של מינהל ההסברה כפי שהוגדרה על-ידי
מסר היא: שיפוח החינוך לאזרחות. מינהל ההסברה פועל במיגבלות
מסוימות ועיקר פעולתו טופנית כלפי פנים רק בתחומי המדינה. כלומר,
התפקיד המרכזי של מינהל ההסברה במסך שלוש שנים אלה 1954 - 1957
הוא הסברה לאזרחי המדינה המוני העולים החדשים היסגיי המדינה ובעיותיה.

לצרכי הדין-והטבון של היום אעמוד על
3 בעיות עיקריות: (1) הפעולה בין חדשים וותיקים בארץ; (2) הפעולה
בקרב רבים או מעטים; (3) הכלים והאמצעים לפעולה. הכוונה היא
לתנחיל את הערכים ההסברתיים הקטורים בעיקר באותו מטפט סיסנו בהגדרה
והוא: החינוך לאזרחות להמוני העולים. זהו התפקיד הקסה ביותר
והמסובך ביותר והמחייב מזמן לזמן דיון מחדש על דרכי גישה חדשים
ועל תכניות חדשות. ברור, כי ישנן סכונות בערים המסוכנות בוותיקים
וחדשים כאחד, ולא תמיד קל להעביר קו ולהגיד שכאן מתחיל היסוב החדש
ולהיפך. לכן לא יכול היה מינהל ההסברה להפריד את ההסברה לטובת העליה
החדשה ולהפעילה באופן חד-קוטבי. מכל מקום, העדיפות באמצעים ובתסומה
הלב ניתנת לעליה החדשה, מבלי לוותר על הפעולות הקטורות בוותיקים,
אם כי בפעולות אלה מתחבטים לא רק אנטי מינהל ההסברה, אלא כל מי
סעוסק בעבודה בקרב המבוגרים.

(2) כאן הכוונה היא אם יש לפעול לרוחב
או לעומק. אולם למעטה הכוונה היא לדבר אחד. אין כאן בעיה סיסנו
חילוקי דעות ופנים לכאן ולכאן. אנו חרענו את הכף ואמרנו שיש לבוא
במגע עם רבים. כלומר, להגיע למספר גדול יותר של סומעים באמצעים
מתאימים, ובעיקר, כאשר באה עליה רבת מסדים. אמנם גם ניסינו
ללכת בדרך של הכסרה אינדיבידואלי באמצעות קורסים. הכוונה היא
להעלות את הרמה האזרחית של מסתתפי הקורסים.

(3) הפעולה המעסית של מינהל ההסברה נעסית
באמצעות מחלקות סונות וברכב של המחלקה ביטובי עולים, וכן על-ידי
אגף ההסברה, המחלקה להסברה חזותית והמחלקה לטיולים. אנו פועלים
בסיתוף עם הרטויות המקומיות, מועצות הפועלים, ארגוני
מסרדי המסלה וגופים אחרים.

אשר לפירוט הדברים - מ-1.4.56 ועד
31.1.57 הקפנו בצורות סונות למעלה מ-1,000,000 סומעים ב-7000
פעולות. אחת הבעיות המתעוררות בענין זה היא מה מידת אחיזת העיניים
סיס במספרים כאלה ומה מידת האמת? ומיצד נעסית הבדיקה? אמנם לא
אמרתי מספרים מדויקים. הבדיקה האחת שנעסית היא על-ידי-כך סידעיים
כמה מכיל אולם ומה מספר המקומות בו. יוצא איפוא, שאם יודעים
סאולם מוגרבי בתל-אביב מכיל 1200 מקומות וכל המקומות תפוסים, פירוש
הדבר שהמספר נכון; כן הדבר לגבי אולם פאר בחיפה המכיל 800 מקומות.

הבדיקה הסניה מצטרפת מ-4 גורמים:

(1) המרצה שבדרך כלל מפריז בהערכת מספר המסתתפים; (2) איס מינהל
ההסברה. כיום כל פעולות מינהל ההסברה מלוות על-ידי מיטהו מינהל
ההסברה; (3) הרטות המקומיות; (4) האנטיים מחקל, כלומר, הם עצמם
מעריכים כמה אנטיים היו נוכחים.

האם הערכות אלה נכונות הן? אם אמרתי
שלמעלה מ-1,000,000 איס הסתתפו בפעולותינו, הרי מספר זה מצטר
ממאות הערכות. בניה, נבדוק את הפעולות שנעטו בירוסלים. הרי הן
בוצעו ביסתוף עם עיריית ירוסלים. כאן קיבלנו מספר של 180 איס
שהסתתפו בפעולה מסוימת. היה מי סעירער על המספר הזה. בדקנו את
הדבר והתברר שהמספר הזה הוא הנכון. הבדיקה נעסית על-ידי מינהל בית-
תספר והמורים שהסתתפו בהרצאה הזו שניתנה להורים. כלומר, העריכו

12.2.1957

סקירה על פעולות מינהל ההסברה.

מר ניר:

את מספר המסתתפים המרצה, המורים וההורים והם אמרו שמספר המסתתפים הגיע ל-200-170. יוצא איפוא, כי המספר שלנו של 180 מסתתפים היה מתאים למציאות. בחרצאות גדולות מאד יש מקום לטעויות לכאן ולכאן. אולם דרכנו היא להמנע מאחיזת עיניים ואני רוצה להסביר מדוע? מספר המסתתפים הוא כה גדול שאין לנו צורך באחיזת עיניים. ברור, כי במקומות הקטנים העניין הוא הרבה יותר פשוט מפני שאנו יודעים שם את הרכב האוכלוסייה. נניח, אט מקום מסויים מונה 80 איס ולהרצאה מופיעים 40 איס, הרי זהו דבר קל לבדיקה.

מבין אני, כי אחד הדברים הקבילים לעורר תמרון רב הוא מספר מסתתפים כה גדול. אולם עלי לציין, כי המספר הזה איננו כולל את צופי הקולנוע בסרטונים שלנו המוצגים בקרוב ל-150 בתי-קולנוע קבועים שיסגרו במדינה. כן לא כולל מספר זה את מסתתפי החרצאות בצבא ואני חושב שכאן הנימוקים צריכים להיות ברורים שאיננו נותנים את המספרים הללו. כן מספר זה אינו כולל נסיון נוסף טענינו שהצליח, אם כי אין הנחתום יכול להעיד על עסתו. בקו הרכבת ירוסלים-תל-אביב התקנו רם-קול והאנשים הנוסעים בקו זה מקבלים הסברה בידיעת הארץ על הנקודות הגיאוגרפיות שעוברים. בענין זה סידרנו 6 ווריאציות לגבי הנוסעים הקבועים ברכבת סזה לא יסעם אותם והן: פעם מנקודת מבט מקומית, פעם מנקודת מבט חיצונית, גיאוגרפית ומנקודת מבט של מלחמת השחרור. נוסף לכך, בסעת סידור החדשות אנו מסדרים מוסיקה הקסורה ביטובים הללו.

הניסויים הטכניים הללו בקרונות נמסכו 5 חדשים. הם נעשו בסיתוף עם אנשי הטכניון. הדבר סודר באופן כזה שבקרונות ישנו מוטור ועליו הותקן מנגנון המפעיל את הרם-קול וכן ישנו אדם המפעיל את המיקרופון. בכל קרון ישנו מיקרופון וטרט קיבלנו תלונות בקטר לכך. חשבנו על כך שאם יסגרו הרוצים לנסוע בסקט ללא הסברה, הרי התקנו את הדברים בצורה כזו שבמחצית אחת ישנה הסברה ובמחצית האחרת - אין, וזה המחפס את הסקט יוכל לסבת במקום שאין הסברה. מתוך טעה וחצי נסיעה נמסכת ההסברה 20 דקות לפני כל ישוב אנו מסייבים את תשומת הלב אליו בצורה יונה, כי הדבר תלוי בווריאציות או בישוב עצמו. יוצא איפוא, כי המספר של למעלה מ-1,000,000 מסתתפים בפעולותינו אינו כולל את מאזיני הרכבת.

האם האולמות באמת מלאים? ואכן אתם יודעים זאת, כי חלק מכת הסתתף בפעולות ההסברה וחקהל בא לסמוע, ולא דווקא את האמן. רק לפני שבוע התקיים בתל-אביב כינוס של 200-300 איס. נוסף לכך חלק מהפעולות הן ללא אמנים כלל, מה שקוראים פעולות יבשות. כן היה הדבר כאשר סר האוצר הרצה לפני חודשיים 60 דקות באולם מוגרבי ללא אמנים והאולם היה מלא על גדותיו. וזאת למרות שיטנו בארץ נוחג שמקיימים כל אספה בליווי אמנים. אני יכול לטעון נגד נוהג זה או לא, אבל דבר זה קיים בארץ.

נוסף לכך אם האמן מודרך היטב הוא ממלא את המרצה. אנו היינו הראטונים, למשל, שהעלינו את ענין הירידה מהארץ. חיתה זו אסיפה רבת מסתתפים שהיתה קטורה בתצגת התבימה. ואי לייק מייק. כן היינו רוצים להגיע לענין סירה בציבור, כי זה מלכד את הציבור ונותן לו הרבה. בטטה זה עטינו נסיונות רבים שבחלק מהם הצלחנו ובחלק - לא. אמנם באותם המקומות בהם הצלחנו חיה זה מפעל יפה ולא מזמן סודרנו בעיר כ-1100 איס.

מהם הנוסאים שאנו מביאים? כאן אני רוצה לחלקם לסניים. החלוקה היא אמנם בקו כללי מאד: 1) נוסאים הסייכים לטירותיה שהמדינה צריכה וחייבת, או חייבת וצריכה להגיט לאזרת. נניח, אם היתה בעיה. הקטורה בהמלחת מי התהום, הרי אנו מצאנו לנחוצ לעורר את הבעיה הזו וסייתפנו בענין זה

מר ניר: את אנשי תחלה; או כאשר נפתחו בתי-הספר מצאנו לנכון להביא בפני הציבור את היסודי בית-הספר הממלכתי; או נושא שאיננו כל-כך פופולארי: כאשר סר האוצר החליט בזמנו על מילווה הבטחון, נכנסו לענין זה כגורם ופתחנו את הפעולה. או חסירטונים שלנו מציגים את בעיית הסיכונים, או בעיות אחרות - פירוש הדבר שזהו סירות לאזרח. יכולתי להוסיף על כך רבות כשט סאנו עומדים עתה בהסברתנו על ענין תרכיב סאלק וגמלאות זקנה.

הטטח הסני הוא: הסברת המכסלה, בעיותיה ומדיניותה. במקרים כאלה אנו מסתדלים וסיסכירו זאת האנשים העומדים ליד הגה השלטון כמו: סרים, חברי-כנסת, מנהלי מטרדים ועוד. אם הדברים קטורים בעניני בטחון - עוטים זאת אנשי הבטחון מאנשי מספר הגבול ומאזנים מקומיים. מגמתנו בכל הפעולות הללו היא להביא דברים מכלי ראסון, אטכי הדברים לא תמיד ניתנים לביצוע מפני סאנו פועלים כמעט בכל היטובים, אף כי יכולתי להגיד אפילו בוודאות סאנו פועלים בכל יטובי העולים החדשים בארץ לפחות אחת לחודס, כן אנו פועלים בקרב יטובים ותיקים רבים, אטכי אינני יכול להגיד סבכל היטובים, אבל ברבים מהם מפני טיסנו מחסור חריף במרצים ממקור ראסון; ולא כל מרצה רוצה ללכת למקום סמונה 20-30 איס.

מסום כך יט לנו מרצה מטנה. למרצים כאלה הוצאנו הנחיות מיוחדות. בטטח זה התקדמנו הטנה, אם כי לא הייתי אומר סהמצב מסביע רצון. הוצאנו הנחיות רכות מאד למרצים. כיצד אנו מוציאים אותן? הנה, כאשר היה הענין של מילווה הבטחון נתן לנו האוצר הנחיות הקלות עם מילווה זה. סעל יסודן עיבדנו הנחיות למרצים, או אם היה לנו צורך לדבר על עניני חינוך המציא לנו מטרד החינוך והתרבות הנחיות בקטר לכך ואנו עיבדנו אותן. כן הוצאנו חוברות הסברה וחדרכה, אטר חלק מהן קיבלתם. הגענו לידי כך סאנו מוציאים סקירה סבויעת לעתונות וכן למרצים. יטנו סיפור רב בטטח זה בהכוונת המרצים. אם תסאלו אותי כיום אם זה מספיק - אני אענה לאו ברור. אך התקדמנו רבות בטטח זה.

כן אנו מכנסים אחת לחודס את הטיצים ובכינוס זה אנו מסמיעים להם הנחיות. אנו נותנים להם הרצאות על נוסאים סהם צריכים לבצע, כלומר, לא אנו נותנים את ההרצאות, אלא האדם המתאים לכך. הנחיות אלה נוסאות פרי, כי לעתים קרובות כאשר אני סבקר בהרצאות אני רואה כיצד מחזיקים המרצים הנחיות אלה.

כאן אני חייב לציין, כי לא נתקלנו בסירובים מצד אנשים להרצות בהתנדבות. עליכם לדעת סכאטר אני מדבר על מרצים מכלי ראסון הכוונה היא סחברי כנסת רבים מסתתפים בפעולות הסברה, כן פקידיים בכירים ואנשים הנוסאים באחריות לעבודה - כלומר, כל אלה הט רבים, אבל אנו עומדים במחסור מתמיד. נוסף לכך יטנם אנשים יותר אהודים על הקהל ופחות אהודים. מכל מקום יט כאן נתונים מסובכים, כי לפעמים יטנה לדריטה לאדם אחד ולאחר לא. יט לנו 80 מרצים מסנייים.

אני רוצה לציין כאן את ההענות שהיא למעלה מטובה. כפי הנראה מאמינים ביכולת הארגונית שלנו, כי בזמן האחרון יטנו טור בלתי פוסק של מטרדים ומוסדות ציבוריים הפונים אלינו סניקה תחת חסותנו ונארגן להם פעולות טובות. רק היום לפני בואי ליטיבה פנו אלי בקטר ליום הטואה העומד להתקיים הטנה באמצע חודס אפריל; או למסל, בקטר לטינויים במס-הכנסה פנו אלינו בבקסה להעביר בציבור את הסברת ענין מס-הכנסה הן בכתב והן בעל-פה. אני יכול למנות כאן מוסדות רבים ספנו אלינו בקטר לכך. לעתים קרובות איננו יכולים לעמוד בדבר הזה, כי גם אצלנו יטנו סולט עדיפדות ואיננו יכולים לקבל דברים אחרים מטום סדברים קודמים קטורים בתאריך מסויים, כמו, יום הטואה. כן פנתה אלינו הסוכנות היהודית טנסביר את בעיית העליה הזורמת לארץ והם מוכנים להעמיד לרשותנו את אנשי הנהלת הסוכנות היהודית.

מר ביר:

אחוז הביטולים מגיע עתה ל-7%-5%. אני מדגיש זאת מפני שמקובל בעבודה מסוג זה, חקטורה בנתונים בלתי יציבים, אחוז הביטולים מגיע ל-30%-25%. וזאת, מטום טאנטי מינהל ההסברה נוכחים בכל הפעולות, גם כאשר אנו קטורים עם ארגונים סונים. בחודס ינואר חגענו ל-80% של פעולות ויש לצייין, כי היו אלה ימים גטומים, הרי הדבר הזה מובן מאליו.

חלוקת אותם למעלה מ-1,000,000 מסתתפים, הרי בפעולות שלנו ביטובי עולים תסתתפו 450,000 איס. זהו אחוז גדול למדי, כי ביטובי העולים האוכלוסייה קטנה למדי. בפעולות ההסברה בעל-פה בטכונות המעורבות תסתתפו 320,000 איס. טם יטנן פעולות הקטורות בתערוכות ובציורים, וכטבילם אלה הן פעולות הקטורות בחינוך לאזרחות.

אחת הבעיות העיקריות בחן אנו מתלבטים היא תטגת כוחות מתוך היטוב עצמו. אין זה טוד טרוב הפעולות הנערכות לא רק על-ידינו הן בבחינת תרבות-יבוא, כלומר, טולחים מהעיר מרצה ואמנים. הדבר בולט בעיקר בארגון חגיגות טל יום העצמאות או חגיגות האסיף בטעה טביטובים עצמם יטנו חומר היולי רב טלא הוכטר לכך. כבר ניסינו לעטות פעולות בקנה מידה גדול והיו חגיגות טריכזו כ-10,000 איס בטרטת בנגב, או בעמק חפר טבתן תסתתפו 1200 איס. למעטה, תוכנן טל החגיגות בא מתוך היטובים עצמם. כן היו מקהלות טל היטובים וריקודי עם טלהם. לכן רצוי מאד להצמיח את הכוחות הדרוטים מתוך היטובים עצמם, גם מבחינת ראות המדינה חדבר רצוי, כי בדרך זו מבטטים את היטוב ונותנים לו תוכן. אולי עוד אגע בבעיות ההכנות ליום העצמאות. אך מטום כך אנו מקימים בכל יטוב מקהלות וריקודי עם. יתכן ואין הם מגיעים לצורה הנכונה, אבל מבחינת היטוב זהו דבר חטוב. זהו מבחינת העומק.

אמנם אמרנו, כי אנו בוחרים ברוחב, כלומר, במאות רבים טל מסתתפים. הדבר איננו נובע מחוסר מחטבה, אלא מחוסר אמצעים. כבר אמרנו ואנו אומרים זאת עתה טאם האמצעים מוגבלים לא צריכים להנות מעטים במידה רבה, אלא מוטב טיהנו במידה מעטה רבים. אולם כדי להעמיק את הפעולה אנו מקיימים את הקורסים לאזרחות. מחודס אפריל 1956 ועד 31.1.57 העברנו 563 איס בקורסים ארציים. לקורסים אלה אנו מוציאים אדם מחיטוב לתקופה טל 3-4 טבועות ומטכנים אותם בפנימית. טם יוטב האדם ולומד במטך 8 טעות ליום אזרחות.

היכן מתקיימים הקורסים הללו? אין לנו מוסד מיוחד ואנו דיירי מטנה במוסדות ויבים. אנו דיירי מטנה באתר המוסדות היפים לקציני מטטרה וטמליה בעין-כרם, או בבית-הספר לפעילי ההסתדרות בתל-אביב, בבית-ספר אילן בדת-גן, באוהלו על ספת הכנרת. 563 איס עברו אןהטמינרים הללו. עתה באים אנשים יטיטובים טונים למטגרות טונות. בחבל תענך התקיים כינוס וטט דיבר בחור אחת. אחר-כך התברר טאותו בוור עבר את הקורס באזרחות והוא-הוא האדם אטר אנטי המקום טומכים עליו והוא עומק טם בצדכי ציבור. הוא אדם טעבר את הקורסים טלנו טל 24 טעות.

נוסף לכך יש לנו קורסים ביטובים עצמם. אולם אגיד ברורות, כי לדעתי נקודת הטכד צריכה לעבור לקורסים ארציים. מטום טאם מארגנים את הקורס לאזרחות ביטוב, פירוס הדבר טהאדם המנהל את הקורס חייב לבוא מהחוץ. נוסף לכך, יטנן סיבות טונות טאדם הלומד ביטוב אינו יטל לבוא להרצאות כמו למטל, חתונה, או ערב גטום מאד. לכן, לדעתי, הקורסים הארציים הם אינטנסיביים יותר מאטר הקורס האכטטנסיבי הנמצא ביטוב עצמו ומטום כך יש לעבור יותר-יותר לקורסים ארציים.